เรื่องเสร็จที่ ๙๒๐/๒๕๕๔

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง อำนาจนายทะเบียนตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติ
แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้มีหนังสือ ที่ รง ๐๕๐๙/๐๐๖๒๘๙ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยนายสาโรจน์ สุขแสงดาว และนายสมศักดิ์ เหมฤดี สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย มีหนังสือลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ถึงกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ขอให้นายทะเบียนมีคำสั่งเพิกถอนมติคณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย กรณีให้ผู้ร้องทั้งสองออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย เนื่องจากปฏิบัติตนเป็นปฏิปักษ์ต่อสหภาพแรงงานฯ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง ข้อบังคับของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. ตามรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย ครั้งที่ พิเศษ/๒๕๕๒ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ มีกรรมการบริหารสหภาพแรงงานฯ เข้าร่วมประชุมทั้งหมด ๒๖ คน จากกรรมการบริหารสหภาพแรงงานฯ ทั้งหมด ๒๘ คน ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องพิจารณา ข้อ ๒.๒ เรื่องพิจารณาสมาชิกภาพของสมาชิกที่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อสหภาพแรงงานและประพฤติตนเป็นที่เสื่อมเสียแก่สหภาพแรงงานฯ จำนวน ๒ คน คือ

(๑) นายสาโรจน์ สุขแสงดาว ตำแหน่งพนักงานรถจักร ๗ สังกัดงานรถจักรบางซื่อ มติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงานฯ สรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๒ นายสาโรจน์ฯ ได้ร่วมกับฝ่ายบริหารร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรหาดใหญ่ เพื่อดำเนินคดีกับกรรมการสหภาพแรงงานฯ สาขาหาดใหญ่ ในข้อหากระทำการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีเจตนาให้ร้ายต่อสหภาพแรงงานฯ และกรรมการสหภาพแรงงานฯ สาขาหาดใหญ่ทั้ง ๖ คน ทำให้บุคคลทั่วไปหรือสาธารณชนเข้าใจและสำคัญผิด เกิดการดูหมิ่นเกลียดชัง ฝ่าฝืนข้อบังคับและระเบียบการเดินรถ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อที่ ๒๓๙ เพราะไม่เคยขับรถในเส้นทางจากสถานีชุมทางหาดใหญ่ไปทางใต้ จนเกือบเกิดอุบัติเหตุเป็นการจงใจกระทำที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนถือเป็นการกระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อสหภาพแรงงานฯ อย่างชัดแจ้ง เห็นว่า นายสาโรจน์ฯ มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการบริหาร ข้อบังคับของสหภาพแรงงานฯ และมติที่ประชุมใหญ่ ขัดขวางการดำเนินการของสหภาพแรงงานฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับของสหภาพแรงงานฯ หมวด ๖ ข้อ ๑๓ (๒) (๔) (๖) (๗) และเป็นการปฏิบัติตนเป็นปฏิปักษ์ต่อสหภาพแรงงานอย่างเป็นประจักษ์ต่อสาธารณะและสมาชิกสหภาพแรงงานฯ ทั่วประเทศ

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๓๓๒ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(๒) นายสมศักดิ์ เหมฤดี ตำแหน่งพนักงานรถจักร ๗ สังกัดงานรถจักรบางซื่อ มติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงานฯ สรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๒ นายสมศักดิ์ฯ ได้ให้ข่าวต่อสื่อมวลชนปรากฏเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐรายวันและหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๒ โดยกล่าวว่า “การดำเนินการของคณะกรรมการสหภาพแรงงานฯ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหภาพ ไม่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนายจ้างลูกจ้าง การขับไล่ผู้บริหารไม่เป็นการแสวงหาและรักษาประโยชน์ของสมาชิก มีการเหนี่ยวนำให้สมาชิกลางานถ่วงงาน สร้างความเสียหายแก่สาธารณชนและการรถไฟฯ คณะกรรมการไม่ได้ทำหน้าที่คณะกรรมการที่แท้จริง แต่กำลังทำกิจการที่เป็นปฏิปักษ์กับวัตถุประสงค์ของสหภาพแรงงานฯ และเป็นการใช้รูปแบบทางการเมืองทำลายกระบวนการแรงงานในรัฐวิสาหกิจไทย จึงเห็นว่าการนำความเดือดร้อนของประชาชนมาเป็นเครื่องมือต่อรองไม่ใช่วิสัยของพนักงานรัฐวิสาหกิจที่มีเกียรติ” การดำเนินงานของสหภาพแรงงานฯ ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์และมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงานฯ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของการรถไฟฯ ความปลอดภัยของประชาชนและสวัสดิการของสมาชิก เป็นการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสหภาพแรงงานฯ และตามนโยบายที่ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่แล้วเห็นว่า การกระทำของนายสมศักดิ์ฯ มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงานฯ และข้อบังคับของสหภาพแรงงานฯ ขัดขวางการดำเนินการของสหภาพแรงงานฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ แถลงข่าวใส่ความต่อสื่อมวลชนทำให้สหภาพแรงงานฯ ได้รับความเสียหาย ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับของสหภาพแรงงานฯ หมวด ๖ ข้อ ๑๓ (๒) (๔) (๖) (๗) จึงถือเป็นการปฏิบัติตนเป็นปฏิปักษ์ต่อสหภาพแรงงานฯ อย่างเป็นประจักษ์ต่อสาธารณะและสมาชิกสหภาพแรงงานฯ ทั่วประเทศ

ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงานฯ จึงอาศัยอำนาจตามข้อบังคับของสหภาพแรงงานฯ ข้อที่ ๑๐ (๔) มีมติเป็นเอกฉันท์ ให้นายสาโรจน์ สุขแสงดาว และนายสมศักดิ์ เหมฤดี พ้นจากการเป็นสมาชิกตั้งแต่วันที่คณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงานฯ ลงมติเป็นต้นไป

๒. สหภาพแรงงานฯ ได้จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี ๒๕๕๓ ในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมทั้งหมด ๘๗๙ คน ระเบียบวาระที่ ๓ พิจารณาคุณสมบัติสมาชิกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสหภาพฯ ได้นำมติของคณะกรรมการสหภาพแรงงานฯ ครั้งที่ พิเศษ/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ให้ที่ประชุมใหญ่ลงมติ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ฯ มีมติเสียงข้างมากเห็นด้วยที่ให้นายสาโรจน์ สุขแสงดาว ออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานฯ ด้วยคะแนนเสียง ๓๓๗ เสียง และไม่เห็นด้วย ๒๓๔ เสียง และมีมติด้วยเสียงข้างมากเห็นด้วยที่ให้นายสมศักดิ์ เหมฤดี ออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานฯ ด้วยคะแนนเสียง ๓๙๗ เสียง และไม่เห็นด้วย ๒๔๑ เสียง

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เห็นว่า โดยที่มาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ บัญญัติว่า “นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายมีอำนาจสั่งให้นายจ้าง กรรมการของสหภาพแรงงาน หรือสมาชิกของสหภาพแรงงาน กระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือที่กำหนดไว้ในกฎหมาย หรือข้อบังคับของสหภาพแรงงาน แล้วแต่กรณี” จึงมีปัญหาข้อกฎหมายว่านายทะเบียนมีอำนาจในการเพิกถอนมติคณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงาน และมติที่ประชุมใหญ่ของสหภาพแรงงานหรือไม่ ซึ่งมีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่า การขอให้นายทะเบียนวินิจฉัยและมีคำสั่งให้เพิกถอนมติที่ประชุมคณะกรรมการ และที่ประชุมใหญ่ที่ให้ออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน อยู่ภายใต้อำนาจของนายทะเบียนตามมาตรา ๖๒ ที่จะพิจารณา

ดำเนินการได้ อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า เมื่อพิจารณาจากกรอบอำนาจของนายทะเบียนตามมาตรา ๖๒ ต้องเป็นเรื่องที่กฎหมายหรือข้อบังคับของสหภาพแรงงานกำหนดหน้าที่ให้สมาชิกหรือกรรมการต้องปฏิบัติแต่ไม่ปฏิบัติ นายทะเบียนจึงมีอำนาจสั่งให้สมาชิกหรือกรรมการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือข้อบังคับของสหภาพแรงงาน แต่ตามข้อเท็จจริงในกรณีนี้ไม่ใช่เป็นเรื่องปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบังคับของสหภาพแรงงานแต่เป็นเรื่องที่สมาชิกร้องขอให้เพิกถอนมติคณะกรรมการสหภาพแรงงานฯ และมติที่ประชุมใหญ่ที่มีมติให้สมาชิกผู้กระทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อสหภาพแรงงานออกจากการเป็นสมาชิก อันเป็นเรื่องการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการสหภาพแรงงานฯ และสมาชิกสหภาพแรงงานฯ ในการประชุมใหญ่ เป็นเรื่องของรายละเอียดจึงไม่อยู่ในข่ายที่นายทะเบียนจะมีคำสั่งเพิกถอนมติของคณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงานฯ และมติที่ประชุมใหญ่สหภาพแรงงานฯ ได้ หากกฎหมายประสงค์ให้นายทะเบียนมีอำนาจในการเพิกถอนมติที่ประชุมก็ควรกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าตามบทบัญญัติตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ นั้น นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนมติคณะกรรมการสหภาพแรงงานและมติที่ประชุมใหญ่ของสหภาพแรงงานได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน โดยมีผู้แทนกระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน) และผู้แทนการรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖๒[๑] บัญญัติว่า “ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายมีอำนาจสั่งให้นายจ้าง กรรมการของสหภาพแรงงาน หรือสมาชิกของสหภาพแรงงาน กระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือที่กำหนดไว้ในกฎหมาย หรือข้อบังคับของสหภาพแรงงาน แล้วแต่กรณี” และมาตรา ๖๓[๒]

---

[๑]มาตรา ๖๒ ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายมีอำนาจสั่งให้นายจ้าง กรรมการของสหภาพแรงงาน หรือสมาชิกของสหภาพแรงงาน กระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือที่กำหนดไว้ในกฎหมาย หรือข้อบังคับของสหภาพแรงงาน แล้วแต่กรณี และให้มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในรัฐวิสาหกิจหรือสำนักงานของสหภาพแรงงานในเวลาทำการ เพื่อสอบข้อเท็จจริงหรือตรวจสอบกิจการของสหภาพแรงงาน

(๒) สั่งให้ฝ่ายนายจ้าง กรรมการสหภาพแรงงาน อนุกรรมการสหภาพแรงงาน หรือเจ้าหน้าที่ของสหภาพแรงงาน ส่งหรือแสดงเอกสาร หรือบัญชีของสหภาพแรงงาน เพื่อประกอบการพิจารณากรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้น

(๓) สอบถามบุคคลใน (๒) หรือเรียกบุคคลดังกล่าวมาเพื่อสอบถามหรือให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของสหภาพแรงงาน

[๒]มาตรา ๖๓ นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้กรรมการสหภาพแรงงานผู้ใดผู้หนึ่ง หรือคณะกรรมการสหภาพแรงงาน ออกจากตำแหน่งได้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) กระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการขัดขวางการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ นายทะเบียน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่

(มีต่อหน้าถัดไป)

บัญญัติว่า “นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้กรรมการสหภาพแรงงานผู้ใดผู้หนึ่ง หรือคณะกรรมการสหภาพแรงงาน ออกจากตำแหน่งได้ เมื่อปรากฏว่า (๓) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตามมาตรา ๖๒” บทบัญญัติดังกล่าวจึงให้อำนาจนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายในการสั่งกรรมการสหภาพแรงงานเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะให้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำการใด ๆ เพื่อควบคุมดูแลให้บุคคลดังกล่าวปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือข้อบังคับของสหภาพแรงงาน และหากบุคคลดังกล่าวฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง นายทะเบียนก็มีอำนาจสั่งให้กรรมการสหภาพแรงงานออกจากตำแหน่งได้เท่านั้น บทบัญญัติดังกล่าวมิได้ให้อำนาจนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายที่จะสั่งเพิกถอนมติคณะกรรมการสหภาพแรงงานและมติที่ประชุมใหญ่ของสหภาพแรงงานได้ ดังนั้น นายทะเบียนจึงไม่มีอำนาจเพิกถอนมติคณะกรรมการสหภาพแรงงานและมติที่ประชุมใหญ่ของสหภาพแรงงาน

อย่างไรก็ตาม หากมีกรณีใดที่นายทะเบียนเห็นว่าคณะกรรมการสหภาพแรงงานหรือกรรมการสหภาพแรงงานผู้ใดมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือข้อบังคับของสหภาพแรงงาน นายทะเบียนก็ย่อมมีอำนาจตามมาตรา ๖๒[๓] แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ในการสั่งการให้บุคคลดังกล่าวกระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือข้อบังคับของสหภาพแรงงานได้

(นายอัชพร จารุจินดา)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤศจิกายน ๒๕๕๔

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒)

(๒) ฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ (๕)

(๓) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตามมาตรา ๖๒

(๔) ดำเนินการไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของสหภาพแรงงานอันเป็นการขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจจะเป็นภัยต่อเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศหรือ

(๕) ให้หรือยินยอมให้ผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งมิใช่กรรมการสหภาพแรงงานเป็นผู้ดำเนินกิจการของสหภาพแรงงาน

คำสั่งตามวรรคหนึ่งให้ทำเป็นหนังสือและแจ้งให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องและสหภาพแรงงานทราบโดยมิชักช้า

[๓] โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น